

Տարեկան գին 6 Արծաթ Մեդալիտ
Վեցանալայ
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դարձուլ է
Ցուրադրութիւնները կաճիկի են:
Մտորագրութիւնները աւելն ամբողջ 4 րո
եւ 15 րո կը սկսին:

Դուք երբեք չիք լրացրիք ձեր
ծանոթ անոթին վրայ է:
Լրացրայ վերաբերեալ ճամնայ կամ ք
եւ ինչ գրութիւն Եւրոպայի պիտի
ուղարկի. եւ առեց ճամբուն ծախ
քը խրադիմ վրայ է:

ԻՐԱԳԻՐ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿԱՏԱՆՈՒՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ԴԵՍԱՆՄԵՐ

ՊՐԱՍՏԻՆ ԷՆՈՒՊՐԱԿԱՆ

ԼՈՐԵՐԸ

Մարտի 14 45 դեկտ.

Յորին, կը բռնուի, եւ պատրաստ վաճառելի չկայ. դուրսէն հասնին ալ դադարած է. Քայց երկրին ներքը զինքը կիջնան. Բուռն 425. վառնա 29. Գանուր 127 29. Մեռաքս եւ խոզակ թուլ. Մուսամ 60 50, կուղուի. Գոխանակութիւն 25. Յոնոսները կը բարձրանան 70 55. Գոնոսիտէ 92 1/2:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Մեղղիոյ Արքեպիսկոպոսը Զուռնաստանի թագաւոր ընտրելու համար հելլենացւոց տուած քուէն պարսպը գնաց. Մեղղիոյ կառավարութիւնը պաշտօնական կերպով խնայուց եւրոպական տերութեան թէ չընտրուի ընդունիլ այս ընտրութիւնը, թէ 1830ի նախորդման պայմաններուն անդժ պահուիլը կուզէ. Կանալով լուծուեցաւ Յունաստանի խնդրոյն յարուցած ծանր կնիքը որ մեծ վնասը կ'ապաւնար Եւրոպայի խաղաղութեան. Միւս կողմանէ հելլենացիք ալ վերաբերեցան իրենց անկախութեան. վնաս զի կը յուսային որ Մեղղիոյ արքայորդին իրենց թագաւոր ընտրելով դնէ յոնական կըզդինքը կրնային ձեռք բերել, եւ միանգամայն չորս հինգ միլիոն լիւրա փոխ առնուլ Մեղղիայէն. Եւս երկու անմիջական յոյսերն ալ ի դերու ելան.

« Յոյներուն մեկից ցոյց տուած այս յանկարծական և ջերմ համակրութիւնը, կըսէ, Թարսիզ գիւրաւ կրնայ մեկնուիլ. Յոնական կըզինքը կուզեն ձեռք ձգել և անոնց հետ չորս հինգ միլիոն լիւրայի փոխառութիւն մը. Բայց հաւանականաբար ոչ թագաւոր պիտի կրնան ստանալ Մեղղիայէն, ոչ լիւրա, և ոչ երկիր. »

Սորինիս Էրապո լրագիրն ալ հետեւեալ խօսքերը կըսէ.

« Մեղղիա չկրնար Յունաստանի թագաւոր ընտրելու միջոցով մինչև որ աչքը չառնէ յոյն կայսերութեան մը. Ա. Պոլսոյ մէջ հաստատուելուն օրինել, Գաղղիոյ և Ռուսիոյ առջադրել կարողալ, և օրին մէկը զօրարանակ մը և նաւատորմը մը զօրել տաճիկներն հալածելու. »

Իսկ Յունաստանի դահու համար թագաւոր մը ընտրելու խնդրոյն գաղով, եւրոպական լրագիրներէն ոմանք լուր կուտան թէ երեք պաշտպան տէրութիւնները որոշեց են դեպքական կամ ծանր լուծուիլ այս խնդիրը, և թէ կը խորհին Բալթիկ-Քալի պիւսեան թագաւորին հայրը Յունաստանի թագաւոր դնել, միանգամայն յոնական կըզինքը՝ բայց ի Բալթիկէն Յունաստանի տալով՝ որ մեզի անհաւատելի կը թուի.

Յունաստանի առ ժամանակեայ կառավարութիւնը որոշեց վեց միլիոն տրակտիկներէն փոխառութիւն մը ընել՝ հորիւրն վեց տոկոսով և հարիւրնմէկ դրա մագլանէն հաստեցուելով.

Արտուի թէ Յունաստանի կարեւոր

պետերուն ծախուցը համար մեղրաբարձրաբար դատուող հելլենացի վաճառականներն ալ երկուք ու կէս միլիոն տրակտիկներ են հելլենական կառավարութեան.

Տեղագիրն անցեալ շաբթու ծանուցեր էր Յատկեայ կառավարութեան պաշտօնականներուն հրաժարումը.

Եւս հրաժարման պատճառն անոնք խնդիրը եղած է, որուն համար ինչպէս ամենուն յայտնի է երկու տարիէ ի վեր անդադար կըսուի թէ լուծուելու վրայ է, բայց մինչև այժմ քայլ մը առաջ դրած չէ.

Մեղղիոյ երեւոյթանայ մեծագոյն մասն այս անցաւորութեան պատճառ կառավարութեան թուրքիւնը կը համարեն, և թէպէտ կառավարութեան արշտօնեայնքն ինքնինքնին արդարացւոյն, բայց դարձեալ չկրնան երեւոյթանայ մեծագոյն մար շահիլ, և հետեւաբար հրաժարական տալու պարտաւորեցան.

Երեւոյթանայ օրը եկած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ հրաժարեալ պաշտօնականներուն տեղ հետեւեալ անձինքն կ'արտուեն.

Ա. Յայրին, պաշտօնէից նախագահ. Բաթրիկի, արտաքին գործոց պաշտօնէից. Բելուձէի, ներքին. Մանու, արդարութեան. Մինիէթի, դանձուց. Մեհապրեա, հասարակաց կրթութեան. Տէրա Բօլթը, պատերազմի. Բիլլի, ծովային գործոց. Մարի, փամառականութեան և հասարակաց շինուածոց.

Տեսնելը թէ այս նոր պաշտօնէիցներն իրենց նախորդներէն աւելի բարեբաղդ պիտի կրնան ըլլալ.

Գաղղիական Բաւս լրագիրն նախկին խաղաղապետ անուանի Ա. Էմիլ տը Դիւրաբէն գաղղիացին՝ այս օրերս նորէն յիշեալ լրագիրն խաղաղութիւնը իւր վերայ առնելով՝ հետեւեալ ուշադրութեան արժանի յօդուածը կը հրատարակէ.

« Եւս խնդիրները որ անորոշ և կախ մնացած էին, տակաւին մի և նոյն անորոշ վիճակին մէջ կը գտնուին. դեռ ոչ մէկը որոշ լուծուած չէ. Քաղաքական աշխարհը անկարող լիւր կամ յառաջ մղուելու, տակաւին կը փորէ այն երկու արեւաշնորհ շաւիղները՝ որոց մէկը պատեւ, բազմ և միւսը յեղափոխութիւն կանուանի.

« Եւս միթէ այս շաւիղներու չափի՞ չեղի, չափի՞ մերժապէս երեք այնպիսի կառավարութիւն մը որ ինամով և խորին քննութեամբ ձեռք բերած ճշմարիտ օրէնքներով վարէ զանկոյ. Միթէ այդ չափ դժուարին դո՛ւրժ մ'է այս, Բաւս իմ կարծեամբ, անկէց աւելի պատեւ ժամանակ մը եղած չէ երբեք, որ թէ՛ մարդիկ և թէ՛ իրաց վիճակներն ամէնց աւելի օգնէին.

« Եւս անդ բաժանումը տիրած է. որչափ նոր աշխարհի մէջ, նոյնչափ հինին մէջ, որչափ Ա. օշնմութիւն մէջ նոյնչափ և անօրմայի մէջ. Եւս քաղաքականութիւնը՝ իր վստահին հաւատարմութեան հետեւեալ թուրքիւնը կը խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

« Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց. թէ որ չափազանցութեան կը յանգնէ. թէ որ հաստատուն. բայց ո՞վ պիտի յանգնէ ուրանալու, ո՞վ պիտի բռնուի. Եւս կողմնակի կառավարութիւնը յատկապէս խնայուց.

դամանակ սպառնալից ընդհանուր առաջ ուսումնարանի վիճակը Ազգեր ընծայել է վանորէից կարուած քննիչ, ազգը տարեց տարի վճարում է վանորէից իւր աշխատանք մէջ մասը, եւ այդ բոլորը այսօր անհետանում էր եւ կրանուում էր մի քանի մասնաւոր անձանց ձեռքով, որոնց մէջ ըստ մեծի մասին հոգեւորականներն են իրաւունք չունէին Ղարապաղից այդ մեծ գումարը առնել այսօր հետեւ յիշեալ Պարոններին ձեռքից եւ գործ դնել իրանց որդւոց վիճակը բարեկարգելու համար :

Բայց այն, ինչ որ իրաւունք է համարուում բոլոր տիեզերքի համար, մի քանի մարդիկ ընդունել չեն կամում, միայն այն պատճառաւ որ ճշմարտութիւնը ճշմարտութիւն համարեալց գոյց է կը կորնչէր դոցա դատած ապրուստի եղեցիկ ճանապարհը :

Ղարապաղից ուսումնարան շինելու մեղադիր եղան եւ մի քանի քիչ հոգի ու դոցա արեկամ կուսակից մարդիկ ընդդիմանում են եւ աշխատում են շինել Շուշուայ քաղաքացւոց նոր երեւցած կենաց նշույլը : Բայց քանի աստիկ է դոցա ցոյց տուած ընդդիմութիւնը, այնքան աւելի ուժեղանում են եւ հոգի են առնում ժամանակակից մարդիկ :

Ուրեմն շնորհակալութիւն այն մարդկանց որոնք ընդդիմանում են մեր յառաջագիտութեանը եւ պատճառ են դառնում մեր բոլոր գործունէութեան :

Շուշուայ քաղաքացիք երեսփոխաններ ընտրեցին եւ սոցա ձեռքով զիմցին դէպ ի իրանց Հոգեւոր Հայրը որ մայր Աթոռնայ իրաւունք համարի Ղարապաղցից իրաւունքը : Վեհափառ Մատթէոս Կաթողիկոսը օրհնութեան կոնդակաւ կատարեց նոցա պահանջ մուծը եւ այդ օրուանց Շուշուայից հոգ առաւ իրանց որդւոց համար : Ուսումնարանը սկսուեց : Ժողովուեցան 500 չափ երկնայք եւ այժմ ամեն կողմերից հրաւիրուած են օրհնաւոր վարժապետներ յիշեալ դպրոցի համար Սահայ այս երեք տարուայ մէջ փոփոխուեցան երկու երեք վիճակաւոր եպիսկոպոսներ, որովհետեւ գոթա ամենքն ալ շատատուելով իրանց վիճակի մէջ, միանգամայն աշխատում էին քանդել նորահաստատ ուսումնարանը, առնել ազգի ձեռքից սորա դատն աշխատանքը ժողովուած գումարը, եւ այդպէս անաւերանորոգել այն խոտովութիւնը եւ վէճը, որն որ վաղուց արդէն մոռացման է տուած Ղարապաղցից կողմից :

Այս վերջին անգամը չսխալուեցան Շուշուայից իրանց ընտրողութեան մէջ դոցա այժմեան վիճակաւոր բարձր Ստեփաննոս սրբազան արքեպիսկոպոսն Ռուսաստանի մէջ գտնուող գովութեան արժանի հոգեւոր հովիւներէ մէկը պէտք է համարուի : Այսուհետեւ Ղարապաղու ուսումնարանը յոյս կայ որ կրած փոփոխիներէն յետոյ ծաղկի եւ լոյս տարածէ իւր չըջալայ դաւաճանի լոյսը :

Սրդէն 5 կամ 4 տարի է որ Շուշուայ մէջ կարողացան մեր հայք իրանց համար աղօթյան ընթերցարան շինել : Կայ տեղ ստացուում են հայերէն եւ ուսումընթերցողներ ու լրագիրներ նաեւ նորատպ գրեանք : Այս բանը շատ գովութեան արժանի է, մանաւանդ այն պատճառաւ որ կովկասու հայոց մէջ Ղարապաղից քաղաքից սկսեցին այդ բանը : Ընթերցարանը յայտնուեց օրը եւս շարունակում է եւ բաց միջնակարգական բոլորեցունց համար :

Այս տարի ճանապարհորդեց Կովկասու կողմը Բրուսիայի դուքսը Ալբրտ Կամիսաւով ծանօթանալ երկրացոց բնակչութեան հետ : Ղարապաղը եւս պիտոյ է արժանանալ այդ փառաբան իշխանի տեսութեանը : Շուշուայ քաղաքի հայ երիտասարդները Ղարապաղու գեղեցիկ նոյնգիւնի վրայ հեծած, թանկագին գէշերով զարդարուած խուրձ խուրձ շուշուայ քաղաքից դուրս դէմ թիւալով մեծ անդխտով ընդունած եւ պատուած են մեծ իշխանը : Վսեմալայի հիւրը եւս իւր համար առնածին պարաք համարելով պատուել յիշեալ քաղաքի հայերը, գնացել է հայոց եկեղեցին, որ վիճակաւոր արքեպիսկոպոսն եւ բոլոր հոգեւորականք զգեստաւորեալ ընդունել են հոգեւոր երգեր երգելով Անուհետու : Սրբազան Ստեփաննոս արքեպիսկոպոսն մի գեղեցիկ ճառ խօսել մեծափայլ հիւրի առջ : Մինչեւ իրանցանց ընդունել թարգմանի կարօտուելին է ունեցել Ալբրտ դուքսը, յանկարծ միայն վարդապետ դէմ դալով գեղեցիկ կերպիւ զարգանում է իշխեալ ճառը մեծ իշխանին, որ լսելով գերմաներէն լեզուի գիտութիւնը Ղարապաղի պէս յետ ընկած տեղում եւ մի քաղաքաւոր հայ հոգեւորականից, շատ եւ շատ լաւագիւլ է եւ արտայայտել իր սրտի զոգացումը ասելով թէ անմասնալի պէտք է լինի քանի իւր համար : Յիշեալ վարդապետն

է Հ. Աղախիրեանցը, որն որ յայտնի է արդէն բոլորեցունց իւր բարի անուամբը :

Ա. Ե.

Մնացեալը հետեւեալ թուով :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզի Մենթ-Պարպ անուն երեւելի գպրոցին վաղեմի աշակերտները, որոց մէջ բազմաթիւ ակննաւոր եւ բարձրաւ տիճան անձինք կան, սովորութիւն ունեն ամեն տարի կոչուել մը ընելով գպրոցին տարեգարձը տօնելու : Եյս տարի գարձեալ լատ . գրեալ . 4ին նոյն տարեգարձի կոչուելը կատարուելով, Փարիզու Օսմանեան դեպպատան առաջին քարտուղար մեծապատիւ Տատեան Գ. Յարութիւն էֆենտին որ նոյն քարտարանին վաղեմի հայ աշակերտներէն մէկն է, կոչուելին հրաւիրուելով, նախագահելու մեծ պատիւն ալ իրեն առաջարկուեց : 200էն աւելի կոչնականց յատուկ խնդրանքը, պատիւ մը որ մինչեւ հիմա այս առաջին անգամ հայադպի մը տրուած ըլլալով, ոչ միայն յիշատակութեան արժանի է, այլ և թէ՛ մեծապատիւ Ֆարութիւն էֆենտին իր գերդաստանին և թէ՛ ընդհանուր հայ ազգին պանծանայ առիթ մը կրնայ համարուիլ :

Քաջին վերջը մեծապատիւ էֆենտին գեղեցիկ ատենաբանութիւն մը ըրեր է որ եռանդալին ծափահարութեամբ և կեցցեցեցեց ընդունուեց : Ղարապաղի հանդիսականներէն . Յիշեալ առնանալու առթիւնը միանգամայն լքեցը գտնուող Ս. Պարպի վաղեմի հայ աշակերտներուն համակրական զգացմանց մէկ յայտարարութիւնն ըլլալով, արժան կը համարինք ըրողոյս միջոցաւ հրատարակել :

« Սիրելի ուսումնականք իմ .

« Երեկեցը ինձի որ անկեղծաբար շնորհակալ ըլլամ ձեզ՝ այս պատուոյն համար որ ինձի ըրիք և որուն արժանի չեի : Զեր բարեկրթութեանը վրայ ունեցած իրաւաստար փառահովութիւնն է միայն որ դեռ համարձակեցուց այս աթոռին վերայ նստելու, ու՛ր այնչափ հոյակապ մարդիկ նստած են : Կամապէս քիչ չարժած չէ սիրտս և քիչ երջանկութիւն մը չէ ինձի բազմամեայ տարակայութենէ ետեւ վերստին ուսումնականաց մէջ գտնուիլ և մեր սիրելի Մենթ-Պարպը տօնախմբել, ուրուն յիշատակը յաւիտեան անմոռանալի պիտի մնայ սրտիս մէջ :

« Բայց ինձի համար ուրիշ պարտաւորութիւն մ'ալ կայ կատարելք . այն է Լրեւելք գտնուող մեր Պարպեաններուն իրենց հին գպրոցին վրայ ունեցած երախտագիտութեան և սիրոյ զգացումներուն թարգման ըլլալ :

« Եւ դուք, Պարոնայք Լապրոսիթ, Մեաւա և Պանչէ, դուք որ այնչափ հազարաւոր անձնուրացութեամբ և գովելի յարաւեութեամբ ձեր կեանքը նուիրած էք մատուց մոլեքը կրթելու, մատուց օրտերը դատարարակեղ ազնիւ պաշտօնին, դուք որ մեծապէս ձեռնադրու եղաք այս գպրոցին, իմ Պարպեան հայրենակիցներուն ալ երկրորդ հայրենիքին դարդացմանն ու պայծառութեանը, ընդունեցէք իմ միջոցաւ ձեր Լրեւելքի աշակերտներուն խորին յարգանքը և եռանդուն համակրութեան հաւատարմութիւնը :

« Իրենց գտնուած հեռաւոր երկիրներէն բերկրութեամբ պիտի լսեն՝ կենաց ամենէն գեղեցիկ օրերէն մէկն եւ դոյլ այս աւուր ուրախութիւնին, իրենց սրտով ընկերակցին պիտի այս ուրախութեան և մեղէ հետ միանայն պիտի կրկնեն, կեցցէ՛ Պարպը, և կեցցէ՛ Մենթ-Պարպ : »

— Օգոստոսիա . Ինքնակալին առատաձեռնութեան շնորհիւ անցեալները Եւրոպա ճանապարհորդող Պարոնի քրքալ յաղուն Իլիանի իշխան, որուն ուղեկից եղեր էր գաղաբեալ Սիւնատիի Լապրոս ըրողոյս խմբակի արդոյ Պ. Պարպիտ Փանոսեան, անցեալ շաբաթ օրը մայրաքաղաքս վերադարձան :

— Երկրորդութեամբ սրտի կը լսենք՝ որ Եւրոպայ Մանչեսթէր քաղաքին մէջ վաճառականութեամբ զբաղող հայազգի դաղութեանութեան փոքրիկ խումբն իրենց կրթական պարտականութիւններէն ետ չը մնալու համար հայկական մատուռ մը հաստատել են, և Էստոնապարեան Էրթ. Պարպիտ վարդապետն ալ որ Պարպ կը ընակի՝ յանձնառու եղել, է մինչեւ յառաջեկայ տարւոյն սկիզբն իր ընակութիւնը Մանչեսթէր փոխադրելով նորահաստատ մատուռ մէջ հոգեւոր պաշտօն կատարելու :

— Մեծարող Պ. Ս. Էրթ որ Լանկոյա հայազգեալ Պարպիտին որ աղքեցնուած վրայ ցոյց տուած ջերմ համակրութեամբ արդէն իրաւամբ շնորհապարտ ըրած է ազգը և ազգին լեզուաբէտ բանասէրները, այս օրերս մեր ազգին պատմութեան և դրականութեան մէկ նոր ճառակն ալ Եւրոպայի տուաւ, երկու պատուական նոր աշխատասիրութեամբ : Եւստիան է Ուոլթին, եանց թագաւորութեան ժամանակ Էստոնապարեան Էրթի և ընկերական օրինաց վրայ պատմական և քննադատական հանգէս մը, երկրորդն է Սիւստո պրոմադրին գաղղիներէն թարգմանութիւնը, երկուքն ալ Բեքիսպարի տպուած :

Եյս երկու պատմական ընտիր աշխատութիւնները բազմաթիւ հեղինակին հնարիտական հանձնարքն և մասնաւորաբար մեր ազգին պատմութիւնն ու անցեալը Եւրոպայի ճանչցուելու գովելի ջանքնորդ դրաւականներ ըլլալով, պարտք կը համարինք՝ իրեն ազգային զգացմանց թարգման մեր խորին շնորհակալութեան հաւատարմութիւնը հրապարակու մատուցանել յիշեալ անուամբ և հայասէր գաղղիացւոյն :

— Երկրայ տաննէն ներքոյ դարը մարդկային ճարտարութեան մեծագործութեան և կրնանք ըսել թէ միանգամայն հրաշալեայ դար մ'է, և այս բաժնուած ապագայցը հեռուն փնտռել հարկ չէ . անհամար նորագիւտ ճարտարութիւններու մէջ թէ՛ ոչ շոգեկիտքը, քան զհեռադրական թեւերը ամեն օր մեր աչքին լաւել, մեր գլխուն վրայ, անձայն և անդուալի քիչ միջոցի մէջ խիստ հեռաւոր աշխարհներու բնակաց խորհուրդը կամը գաղտնիք իրարու կը հաղորդեն : Եւստիան Պարպիտ խորհուրդութեան անժխտելի ապացոյց մ'է անհուշ, բայց 19դ դարը Քիւնիգսմայն մեծագործութեան դար մը ըլլալուն մէկ հիմնալի նոր փորձը տպուած համար՝ դարձական Սիւստ լրագրին գիտութեանց տարեկան բովանդակութիւն անունով մէկ յօդուածին մէջէն հետեւեալ հակադարձ առաջարկութիւնը ընթերցողը ուշադրութեանը յանձնելը :

Պարպիտին Պ. Լ. Կոնստանտին Դարապետ մը, ահագին լեռներ ծակելու մասին հնարուած գիւրութիւնները տեսնելով, հնարուող կը համարի Փարիզէն մինչեւ Զինաստանի մայրաքաղաքը 300 միլիոն ֆրանք ծախքով երկաթուղի մը շինել . և այս հակադարձ առաջարկութիւնը հետեւեալ կերպով կը բացատրէ . 45 միլիոն ֆրանք կերթայ կրէ Լապրոս լեռները ծակելու : 35 միլիոն ֆրանք ալ Պարպն լեռները ծակելու դորձածուելով՝ Պարպին Ս. Պարպ կը համուի . Սիւստի ներքոյցը որ 700 մէթրո լայնութիւն ունի, ծովակամուրով մը կանցնուի, և հաւրոս լեռներէն ու միջին Լապրոսի ծոցը կը համուի : Սիւստայ գետաբերաններէն մինչեւ Ինգոս գետը Վաթիթայի լեռանց մէջէն ներքուցով մը կը համուի . վերջագէտ Պանչէսի մէկ ծիւղէն որ դէպ ի արեւելք Էստոնապարեան մէկ մասը կը շրջապատէ, և Պարպը գետին դառնէ անցնելով Զինաստան հասնելու համար չորս ստորերկրայ ուղի կը մնայ ծակելու . և Զինաստանի հարաւային մայրաքաղաքէն (Էստրին) մինչեւ հիւսիսային մայրաքաղաքը (Բեքին) մեծ ջրանցքին ազգութեան կրնայ երկրցւիլ :

Եւստիան առաջարկութիւնն մը, ու

որուն հնարաւորութիւնը ձեռնհաս մարդոց միայն կրնայ դատել :

— Պարպիտ Զարի նահանգին բնակիչներէն Պ. Սիւստի անուն արուեստագէտ մը հետեւեալ նոր գիւտն ըրած է, որուն յաջողութիւնը բազմաթիւ փորձերով հաստատուել է :

Պարպիտ գաղղիները պարզ է, բայց օգուտը խիստ մեծ, այսինքն է մարդկային կենաց ծովամոյն կորսուելու վտանգէ ազատ մնալը :

Եյս գիւտը նոր վերարկու մ'է, որուն թէ՛ վրայի կտաւը և թէ՛ աստաղը մոմաւոր ձեւ ջուր և օդ չանցնելու համար, և օձիքին մօտ ծակ մը ունին, ուրիշք փչելով՝ բաւական օդ կը լցուի կտաւին ու աստաղին մէջ, և հետեւաբար անհնար կըլլայ ջուրին տակը սուզել : Միայն թէ ջուրին մէջ շարժանարդելը չըլլալու համար՝ պէտք չէ չափազանց օգուտ ունեցընել : Եյս վերարկուն ամեն ծովային ճանրորներու բայց մասնաւոր նաւաստիններուն կրնայ մեծ ծառայութիւն ընել, և կրնայ բուռն թէ ծովու վրայ ճանապարհորդողները թէ որ այս վերարկուն հաստ մը քոֆերէն ունենան, հետեւին փրկուելու խաբխի մը կրած կըլլան :

Եյս օրերս Զինացի երիտասարդի մը Պարպիտին օրիորդի մը հետ ամուսնութեան հանգէտը կատարուել է Փարիզի մէջ : Եյս ամուսնութիւնը ազգաւ և բնակչութեամբ խիստ տարբեր երկու անձերու առաջին միաւորութիւնն ըլլալով, բազմաթիւ հետաքրքրի անձինք ներկայ գտնուել են հանդիսին :

Փարպին գրուած նամակ մը կրտէ թէ քաղաքին ամուսնական արձանագրութեան մատենաները քիչ ժամանակէն պիտի լցուին երկնային կայսրութեան գաղղիներուն օտարադրութեամբ, որոցմէ շատերն անհուշ իրենց հայրենակիցին օրինակին հետեւիլ պիտի ուզեն :

Յայտնի է որ թիւերին ու ձիւրենին մշակութիւնը կայսերական տերութեան մէկ քանի գաւառներուն հարստութեան ու բարգաւաճանաց աղբիւր մը եղած է : Սիւստ երբ արդարեւ որ մեր գաւառաբնակ ազգայինք ալ այս շահաւետ մշակութեան բաւական հետամուտ եղած՝ և օր քան օր ծաղկեցնելու կը ջանան, մանաւանդ թիւերին որ աւելի վերահաս և աւելի արդիւնաւետ է :

Պայտերական բարեխնամ կառավարութիւնը փախաբերով որ այս բազմօգուտ մշակութիւնը տերութեան երկիրներուն մէջ առաւել ևս մայրի ու ծաւալի, անցեալները թէ թիւերին և թէ ձիւրենի մշակութիւնն քանազան նոր արտօնութիւններ շնորհեց և նոյն արտօնութիւնները տաճիքներէն լեզուաւ գաւառացի կուսակներուն հաղորդեց, որպէս զի ըստ այնմ վարուելի թիւերին և ձիւրենի մշակողներուն հետ : Սիւստ գաւառաբնակ ազգայինք շատերը տեղեակ չըլլալով բարեխնամ տերութեան շնորհած քաջաբերական շահաւետ արտօնութիւններուն, անոնցմէ ոմանց խնդրանքը արժան կը համարինք այս անգամ լրագրոյ միջոցաւ հրատարակել, և կը յուսանք որ մեր կողմանէ ալ յորդոր և քաջաբեր մը տուած կըլլանք անոնց՝ երկրադործութեան այս կարեւոր և բազմաշահ ձիւրերուն մշակութիւնը զարգացնելու :

Եւստիան նոր թիւերին մշակութիւնը շնորհուած արտօնութեանց վերաբերեալ կանոնադրի :

ՅՕԴ. Ե. Նորէն անկուած թիւերն անհուած տարիներէն սկսեալ՝ երեք տարի ետքը, այսինքն չորրորդ տարին՝ որ ըրեցի տարին է, մէկ արտաւոր (տե՛ծիւմ) տեղին անկիւն արդիւնքը գաւառուն հօստայ թուոյ խաղի կամ չորս հօստայ մեծաբար :

ՅՕԴ. Բ. Նորատունի թիւերինէն ընթերցուած տարիներէն սկսեալ՝ երեք տարի ետքը, այսինքն չորրորդ տարին՝ որ ըրեցի տարին է, մէկ արտաւոր (տե՛ծիւմ) տեղին անկիւն արդիւնքը գաւառուն հօստայ թուոյ խաղի կամ չորս հօստայ մեծաբար :

4. ՊՈՒ ԻՈՒ ԶԻՆԻՒ Ե ԽԱՆՏ